



JA21

WEERBAAR EN SOEVEREIN

Defensievisie 2040



INHOUD

1. Inleiding: De noodzaak van een toekomstbestendige defensie	3
2. Uitdagingen	5
2.1 Geopolitieke trends	5
2.2 Dreigingen	6
2.3 Waarom veiligheid essentieel is voor Nederland	6
3. Strategische pijlers	7
3.1 Autonome en slagvaardige verdediging	7
3.2 Technologische voorsprong	7
3.3 Gerichte internationale samenwerking	8
3.4 Gerichte nationale samenwerking	8
3.5 Uitzonderingsposities van onze krijgsmacht	9
4. JA21's visie op onze krijgsmacht	10
4.1 Koninklijke Marine	10
4.2 Koninklijke Landmacht	11
4.3 Koninklijke Luchtmacht	12
4.4 Koninklijke Marechaussee (KMAR)	12
4.5 Cyber	12
4.6 Operationele gereedheid en paraatheid	13
4.7 Een weerbare samenleving	13
5. Conclusie: Veiligheid als basisvoorwaarde voor vrijheid	14

1. INLEIDING:

De noodzaak van een toekomstbestendige defensie

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft een lange periode van vrede en welvaart gezien. JA21 streeft ernaar om deze vrede en welvaart voor de huidige en toekomstige generaties te behouden. De omstandigheden op het wereldtoneel zijn echter aan het veranderen en de vrede die het koninkrijk de afgelopen decennia heeft genoten is niet meer zo vanzelfsprekend als die eens was. De tijd van het vredesdividend is achter ons. JA21 streeft naar een professionele, efficiënte krijgsmacht die midden in de samenleving staat. Een krijgsmacht die past bij de omvang en draagkracht van ons koninkrijk. Een moderne krijgsmacht die ruime middelen tot haar beschikking heeft zodat zij de haar toegedragen grondwettelijke taak kan vervullen. Een robuuste krijgsmacht die door middel van haar aanwezigheid en afschrikking op zich een conflict al kan voorkomen.

In de komende decennia krijgt Nederland te maken met een grote verscheidenheid aan uitdagingen die onze veiligheid, welvaart en zelfs onze soevereiniteit bedreigen. Toenemende geopolitieke spanningen als gevolg van de veranderende machtsbalans in de wereld leiden tot destabiliserende aanvallen op computersystemen en energievoorzieningen. Deze destabilisatie wordt verder benut als basis voor het uitbreiden van invloedssferen en territoriaal gewin. Een sterke, flexibele en technologisch geavanceerde krijgsmacht is van cruciaal belang om onze nationale belangen te beschermen. Voor JA21 is het hebben van een robuust defensieapparaat geen luxe, maar een kerntaak van de staat.

Tegelijkertijd kan Defensie, als slechts één onderdeel van de samenleving, deze taak niet alleen dragen. De verdediging van Nederland vereist een *whole of society* benadering waarin Defensie, andere overheidsdiensten en de maatschappij samenwerken om de veiligheid en

weerbaarheid van ons land te waarborgen. We leven in een tijd waarin dreigingen niet alleen militair, maar ook economisch, technologisch en maatschappelijk van aard zijn. Daarom vraagt dit om een bredere inzet waarbij niet alleen de krijgsmacht, maar ook bijvoorbeeld inlichtingen- en cybercapaciteiten, grensbewaking, energie-zekerheid en logistieke zekerheid worden geïntegreerd. Bovendien moet de weerbaarheid van de bevolking worden vergroot, zowel fysiek, mentaal als digitaal, om Nederland minder kwetsbaar te maken voor vijandige beïnvloeding, desinformatie en hybride dreigingen.

De afgelopen decennia hebben laten zien dat de Nederlandse defensie te vaak het kind van de rekening is geweest. Krijgsmachtonderdelen hebben te maken gehad met harde bezuinigingen, verouderd materieel en personeelstekorten. Dit heeft geleid tot een gevaarlijke situatie waarin Nederland onvoldoende voorbereid is op zowel conventionele als hybride bedreigingen. Onze defensie moet niet alleen in staat zijn om effectief op te treden binnen NAVO-verband, maar ook om in andere verbanden of zelfstandig onze soevereiniteit te waarborgen en onze strategische belangen te verdedigen.

De recente verhoging van het defensiebudget naar de NAVO-norm van 2% is een stap in de goede richting en een erkenning van het belang van een sterke krijgsmacht. Echter, gezien de huidige en toekomstige dreigingen en de huidige staat van de Nederlandse defensie, is dit niet voldoende. Er is structureel meer nodig om de krijgsmacht weer op volle sterkte te brengen en toekomstbestendig te maken. Daarnaast is het cruciaal dat ook andere NAVO-landen hun verantwoordelijkheid nemen en minimaal voldoen aan de afgesproken normen, zodat de collectieve verdediging niet

onevenredig op de schouders van enkele landen rust. Een geloofwaardige en slagvaardige NAVO vereist dat alle lidstaten hun bijdrage serieus nemen.

JA21 gelooft in een defensie die betrouwbaar, wendbaar en toekomstgericht is. Deze visie richt zich daarom op een krijgsmacht die is voorbereid op de uitdagingen van 2040 en verder. Daarbij staat een realistische en pragmatische aanpak centraal, met aandacht voor technologische innovatie en militaire autonomie ingebed in een stevig bondgenootschappelijke cohesie binnen de NAVO.

In deze Defensievisie 2040 presenteert JA21 een ambitieus en haalbaar plan om Nederland sterker, veiliger en weerbaarder te maken. Wij zetten in op het herstellen van basiscapaciteiten, het investeren in nieuwe technologieën en het versterken van samenwerking binnen NAVO, primair gericht op de bescherming van Nederlands kwetsbare vitale, soms unieke, belangen en dus zonder de nationale soevereiniteit uit het oog te verliezen. Veiligheid is immers de basisvoorwaarde voor vrijheid en welvaart. Met deze visie biedt JA21 een koers die Nederland voorbereidt op de toekomst en de krijgsmacht weer een centrale, gewaardeerde rol geeft voor de veiligheid van, voor en door de maatschappij.

2. UITDAGINGEN

Nederland opereert in een wereld die steeds onzekerder wordt. De balans van de macht in de wereld verschuift van het gewende unipolair systeem naar een bipolair of zelfs een instabiel multipolair systeem. Bovendien worden dreigingen complexer en speelt technologie een steeds grotere rol in moderne conflicten.

Hieronder wordt eerst ingegaan op geopolitieke trends, dan op de resulterende dreigingen en tenslotte hoe dit invloed heeft op de veiligheidssituatie in Nederland.

2.1 Geopolitieke trends

De opkomst van China, de agressieve houding van Rusland, de verschuiving van de van de Amerikaanse regering van de EU naar de Indo-Pacific, en voortdurende instabiliteit in het Midden-Oosten en Afrika vergroten de geopolitieke onzekerheid. Deze ontwikkelingen staan aan de basis van hoe de wereld er in 2040 uit komt te zien.

- **China** breidt zijn invloed uit via militaire opbouw, economische afhankelijkheid en technologische groei als onderdeel van haar 'wederopstanding'. De spanningen rond Taiwan, waaronder een mogelijke inname vanaf 2027, en de Zuid-Chinese Zee kunnen de wereldeconomie en handelsroutes verstoren, wat ook Nederland direct raakt.
- **Rusland** heeft laten zien bereid te zijn militaire middelen in te zetten om zijn invloedssfeer te vergroten. Rusland zal niet stoppen na Oekraïne. Naast directe agressie gebruikt het heimelijke sabotage, cyberaanvallen, desinformatie en energie-afhankelijkheid als strategische wapens.
- **De Verenigde Staten** wordt een minder zekere factor. Het blijft onverminderd onderdeel van de Westerse

Wereld, maar zal door de concurrentie van China meer gericht zijn op de Indo-Pacific. Afhankelijk van kleur van de regering verandert de visie op de eigen (protectionistische) economische aanpak, de blik op internationale allianties en het wereldwijde handelssysteem. Dit kan grote gevolgen hebben voor de positie en afhankelijkheid van Europa in het algemeen en Nederland in het bijzonder.

- **Het Midden-Oosten en Afrika** blijven instabiele regio's waar migratiestromen en terrorisme Europa direct beïnvloeden.
- **Het Caribisch deel van het Koninkrijk** ligt nabij instabiele landen als Venezuela, wat deze regio strategisch kwetsbaar maakt voor Nederland. De aanwezigheid van Nederlandse krijgsmacht op de eilanden is van belang voor de stabiliteit in het gebied, bescherming van het Koninkrijk en het waarborgen van vrije maritieme routes in de westelijke Atlantische regio. De toenemende invloed van autoritaire regimes en immigratieproblematiek in Zuid-Amerika onderstreept de noodzaak voor blijvende militaire alertheid in deze regio.
- **De NAVO** blijft de hoeksteen van ons veiligheidsbeleid, maar de afhankelijkheid van Amerikaanse militaire macht is risicovol. Nederland moet niet alleen zijn eigen defensie versterken, maar ook aandringen op naleving van de overeengekomen norm door alle lidstaten. Wat JA21 betreft wordt deze norm verder verhoogd.
- **Europa en de EU**
Om de afnemende betrokkenheid van Amerika bij de verdediging van het Europese deel van de NAVO te compenseren dient de bijdrage van de Europese staten binnen het kader van het bondgenootschap navenant te stijgen. Behalve kwantitatief zal dit ook kwalitatief zo moeten worden ingericht dat de

Europese componenten minder afhankelijk worden van Amerikaanse ondersteuning middels strategic enablers, command and control, communications en intelligence elementen.

- **Overige spelers**

Steeds meer middenmachten zoals India, Indonesië, Brazilië en Zuid-Afrika opereren onafhankelijk op politiek, economisch en militair vlak, gedreven door eigen belangen en een voorkeur voor een multipolaire wereldorde. Dit leidt tot een gefragmenteerd geopolitiek landschap, waarin steeds meer spelers hun eigen visie doordrukken. De VN verliest daarbij aan invloed, mede door het verlamme effect van het vetorecht. Tegelijkertijd vormen revisionistische staten zoals China, Rusland, Iran en Noord-Korea een groeiende bedreiging voor de westerse wereldorde, door deze op chaotische wijze te ondermijnen in hun eigen voordeel.

2.2 Dreigingen

De manier waarop conflicten worden uitgevochten verandert voortdurend. Nederland wordt in 2040 niet alleen meer bedreigd door statelijke conventionele militaire agressie, maar steeds meer door hybride dreigingen, waarbij de oorsprong soms onduidelijk is.

- **Hybride oorlogvoering** combineert militaire, economische en technologische instrumenten om in landen een destabiliserend effect te bereiken. Cyberaanvallen, sabotage desinformatiecampagnes en economische chantage vormen een directe bedreiging voor Nederland. Cruciale infrastructuur zoals energievoorziening, communicatie en financiële systemen kan in tijden van conflict verstoord of lamgelegd worden als gevolg van spionage en sabotage zoals cyberaanvallen.
- **Conventionele dreiging**, inclusief het conventionele gebruik van onbemande systemen, blijft daarentegen relevant. De Russische inval in Oekraïne heeft

bewezen dat militaire agressie nog steeds een dreiging is. Nederland moet daarom een krijgsmacht hebben die kan afschrikken.

- Instabiliteit en conflicten leiden tot **ongecontroleerde migratiestromen**, die naast humanitaire gevolgen ook veiligheidsrisico's met zich meebrengen.

2.3 Waarom veiligheid essentieel is voor Nederland

Nederland is een handelsland en een logistiek knooppunt in Europa. Onze toegankelijke economie en geostrategische positie maken ons sterk, maar zijn tegelijkertijd een kwetsbaar doelwit.

Vrije handel en transport zijn de levensaders van Nederland. Zonder deze kan het land en Europa niet voortbestaan. Handelsroutes in alle vormen (zee, lucht, land en het digitale domein) moeten daarom veilig blijven. De bescherming van deze fysieke en digitale infrastructuur onderdelen van onze en de Europese economie is cruciaal. Van onze import komt 90% over zee. Handels- en militair transport, havens en luchthavens moeten goed beschermd worden. Daarnaast is Nederland als doorvoerland en NAVO-logistiek centrum een strategisch doelwit voor agressors. Onderzeese energieleidingen, datakabels en digitale netwerken zijn doelwitten voor vijandige staten.

Nederland moet zijn defensie versterken om voorbereid te zijn op deze dreigingen. Een goed gefinancierde, technologisch geavanceerde krijgsmacht is geen luxe, maar een absolute noodzaak voor het behoud van onze veiligheid, soevereiniteit en economische stabiliteit.

3. STRATEGISCHE PIJLERS

Een sterke en soevereine krijgsmacht vereist een duidelijke strategie die Nederland voorbereidt op de dreigingen van de toekomst. In dit hoofdstuk worden vijf strategische pijlers uiteengezet die de basis vormen voor een robuuste defensie: autonome en slagvaardige verdediging, technologische voorsprong, gerichte internationale samenwerking, nationale samenwerking en uitzonderingsposities voor Defensie. Door te investeren in militaire zelfstandigheid, innovatie en strategische samenwerkingen, zorgt Nederland ervoor dat de krijgsmacht in 2040 niet alleen paraat is, maar ook in staat om onafhankelijk op te treden wanneer de nationale veiligheid daarom vraagt.

3.1 Autonome en slagvaardige verdediging

De perspectieven op de veiligheid van ons land en Europa veranderen met de dag. Maar hoe de internationale verhoudingen in de wereld zich ook ontwikkelen, een meer of minder belangrijke NAVO of een Europese defensie entiteit in welke vorm dan ook, Nederland zal zich altijd, in eerste instantie moeten concentreren op de verdediging van de eigen, Nederlandse kwetsbare vitale belangen en de prioriteiten bij de samenstelling van de krijgsmacht dienovereenkomstig moeten vaststellen. Dat houdt in, een adequate verdediging van het Nederlandse territorium middels een lucht- land- en zee-verdediging en een geloofwaardige verdediging van alle logistieke aanvoerlijnen zonder welke de Nederlandse, en vervolgens Europese samenleving schade oploopt en mogelijk niet kan overleven. Daarnaast zal in welk bondgenootschappelijk verband dan ook moeten worden bijgedragen aan de territoriale verdediging van alle grenzen van een Europees bondgenootschap.

Nederland moet dus zelf de capaciteit hebben om zijn grondgebied en strategische belangen te verdedigen, volgens de Grondwet en het NAVO verdrag artikel 4. De afgelopen decennia is de krijgsmacht te afhankelijk geworden van bondgenoten voor cruciale taken. Denk aan:

- Voldoende materieel en personeel om op eigen kracht te kunnen opereren.
- Een defensiefonds dat investeringen voor de lange termijn garandeert.
- Aanleg van strategische voorraden, zoals munitie en reservedelen, voor langdurige inzet.
- Snelle reactiemacht, zodat Nederland direct kan reageren op dreigingen.

Zelfstandige slagkracht betekent niet dat Nederland zich afsluit van samenwerking, maar dat het altijd voorbereid is om in een “*ad hoc* coalitie of the willing” of zelfstandig op te treden als de situatie daarom vraagt.

3.2 Technologische voorsprong

Moderne oorlogvoering wordt niet alleen gevoerd met tanks, schepen en vliegtuigen, maar ook in het digitale en ruimtedomein. De Nederlandse krijgsmacht zal innovatie en modernisering structureel moeten inbedden. Wie technologisch achterloopt, verliest. Nederland moet hierin vooroplopen door te investeren in:

- Ons Cybercommando;
- Drones en autonome wapensystemen;
- Bescherming van kritieke infrastructuur, zoals (onderzeese) datakabels en energievoorzieningen, tegen sabotage en cyberaanvallen;
- Investeren in AI en ruimtecapaciteiten, zodat Nederland op het hoogste niveau mee kan doen.

De Nederlandse krijgsmachtdelen zullen in dezen in eerste instantie met elkaar moeten kunnen samenwerken en daarna met internationale partners. Interoperabiliteit, zowel nationaal als internationaal, is essentieel voor geloofwaardige afschrikking en operationeel succes.

3.3 Gerichte internationale samenwerking

Nederland opereert in een internationale context en moet samenwerken waar dat ons direct versterkt. JA21 kiest hierbij voor een realistische benadering:

- Nederland ondersteunt de afschrikings- en verdedigingsstrategie van de NAVO met de daarvoor geschikte defensiemiddelen. De NAVO blijft de hoeksteen van ons veiligheidsbeleid.
- Geen taboe op nucleaire afschrikking: De NAVO in 2040 zal er aanzienlijk anders uitzien dan nu. De inbedding van de Britse en Franse nucleaire capaciteiten, onlosmakelijk van de Amerikaanse, zal daarom serieus moeten worden overwogen.
- Geen EU-leger, we behouden de autonomie van Europese landen. Dit betekent wel inzetten op verregaande Europese militaire samenwerking, maar militairen zullen altijd hun eigen land blijven dienen, niet die van een Europese superstaat.
- Logische taakverdeling binnen de NAVO, waarbij Nederland zich bijvoorbeeld richt op de bescherming van logistieke aanvoerlijnen en Oost-Europese bondgenoten zich concentreren op landverdediging. Maar Nederland moet op alle onderdelen volwaardig kunnen meedoen in het geval de samenwerking vervalft.
- Geen militaire ‘avonturen’ zonder duidelijk Nederlands belang, zodat Nederland niet wordt meegesleurd in geopolitieke conflicten die niets met onze veiligheid te maken hebben.

3.4 Gerichte nationale samenwerking

Een sterke en toekomstbestendige krijgsmacht vereist nauwe samenwerking binnen Nederland, met het bedrijfsleven, kennisinstituten, ministeries en lokale overheden. Dit versterkt niet alleen onze defensiecapaciteit, maar zorgt er ook voor dat innovatie en strategische autonomie hand in hand gaan.

- De overheid moet een actievere rol spelen in het stimuleren van defensieproductie binnen Nederland. Dit kan door bedrijven te overtuigen om defensiematerieel te produceren via bijproductie naast hun reguliere producten of co-productie met (inter)nationale defensiepartners. Een robuuste nationale defensie-industrie verkleint de afhankelijkheid van buitenlandse leveranciers en vergroot de strategische autonomie.
- Innovaties vanuit universiteiten en onderzoeksinstituten moeten sneller en effectiever worden gekoppeld aan de behoeften van de krijgsmacht. Defensie moet een nauwere relatie onderhouden met kennisinstituten om militaire technologieën te ontwikkelen die aansluiten bij operationele eisen.
- De samenwerking tussen de krijgsmacht en civiele veiligheidsdiensten, zoals politie en kustwacht, moet worden versterkt. Dit betekent betere afstemming in crisisbeheersing, gezamenlijke trainingsprogramma's en het efficiënter delen van inlichtingen en middelen.

Door gerichte nationale samenwerking kan Nederland een effectievere, innovatievere en meer zelfstandige defensieorganisatie opbouwen, die optimaal voorbereid is op de uitdagingen van 2040.

3.5 Uitzonderingsposities van onze krijgsmacht

Om de krijgsmacht optimaal voor te bereiden op toekomstige dreigingen, zijn ruimere en beter toegankelijke oefenmogelijkheden in Nederland essentieel. Dit geldt niet alleen voor fysieke trainingslocaties, maar ook voor samenwerking met veiligheidsdiensten en digitale simulaties.

- Defensie moet voldoende ruimte hebben om realistische oefeningen uit te voeren, zowel op land, ter zee als in de lucht. Dit vereist meer oefenterreinen en een herziening van regelgeving rond stikstof- en geluidsbeperkingen.
- De huidige Oorlogswet maakt alleen onderscheid tussen oorlogs- en vreedetijd, maar houdt geen rekening met de hedendaagse realiteit van hybride dreigingen en continue competitie. Dit verouderde kader moet worden aangepast zodat de krijgsmacht flexibeler kan opereren in periodes van crisis en verhoogde dreiging.
- In tijden van crisis en conflict moet het gereedstellen van de krijgsmacht vooropstaan. Dit betekent dat trainings- en oefenactiviteiten niet structureel beperkt mogen worden door andere beleidsprioriteiten.

Door betere oefenfaciliteiten en moderne juridische kaders kan de krijgsmacht realistisch trainen en effectief optreden wanneer de nationale veiligheid dat vereist.

4. JA21'S VISIE OP ONZE KRIJGSMACHT

Het vorige hoofdstuk laat zien dat de wereld in 2040 er fundamenteel anders zal uitzien dan die van vandaag. Nederland moet zich hierop voorbereiden met een krijgsmacht die technologisch geavanceerd, strategisch inzetbaar en onafhankelijk opererend is.

Voor JA21 is een sterke, robuuste krijgsmacht essentieel om Nederland veilig te houden. Wij zien een krijgsmacht die in 2040 zelfstandig kan optreden waar nodig, zonder afhankelijkheid van andere landen als het gaat om cruciale capaciteiten. Dit betekent een volwaardige landmacht, luchtmacht, marine en marechaussee, elk met een duidelijke en strategische rol binnen onze nationale defensie én binnen NAVO-verband.

Defensie moet zich richten op haar belangrijkste taken: de bescherming van de vitale belangen van Nederland en bondgenoten, het bevorderen van internationale stabiliteit en rechtsorde, en het ondersteunen van civiele autoriteiten. Dit vereist een robuuste digitale infrastructuur (C4I), een aanzienlijke personele uitbreiding tot 200.000 medewerkers, en grootschalige inzet van innovatieve technologieën zoals robotica, drones en AI. De Nederlandse defensie-industrie moet groeien, waarbij de overheid een actievere rol speelt in de productie van defensiematerieel. Daarnaast zijn ruimere oefenmogelijkheden essentieel, zowel fysiek als digitaal, en moeten juridische kaders worden aangepast om Defensie beter voor te bereiden op voortdurende dreigingen en crisissituaties.

Personeel is het fundament van een sterke krijgsmacht. Zonder voldoende en goed opgeleid personeel is geen enkele technologie of strategie effectief. JA21 zet in op een aanzienlijke personele uitbreiding, betere arbeidsvoorwaarden en een hogere staat van paraatheid.

Defensie moet aantrekkelijker worden als werkgever door meer doorgroeimogelijkheden, een verbeterde beloning en optimale zorg voor militairen en hun families. Daarnaast moeten reservisten en specialisten uit de private sector actiever worden ingezet om expertise en flexibiliteit te vergroten. Een sterke krijgsmacht begint bij gemotiveerde, goed getrainde mensen die zich gesteund voelen in hun missie om Nederland te beschermen.

De volgende paragrafen tonen de minimale vereisten aan hoe onze krijgsmachtdelen er in 2040 uit moeten zien. Uiteraard zijn deze onderhevig aan geopolitieke ontwikkelingen en de wensen van de NAVO die wij beschouwen als uitgangspunt voor de opbouw van ons defensieapparaat.

4.1 Koninklijke Marine

Als handelsland blijft Nederland afhankelijk van de veiligheid van zee-aanvoerroutes en kritieke maritieme infrastructuur. De Nederlandse marine moet in 2040 in staat zijn om de maritieme aanvoerlijnen te beschermen, wereldwijd operaties uit te voeren en bijdragen aan de NAVO afschrikkings- en verdedigingsstrategie.

- Nederland moet minimaal twee volwaardige maritieme escortegroepen hebben, met voldoende fregatten met drones, onderzeeboten en lange afstand maritieme patrouillevliegtuigen en/of drones met een vergelijkbare capaciteit voor lange afstand verkenning en onderzeeboot bestrijding, om internationale scheepvaart en handelsroutes te beschermen.

- Voor de zelfverdediging van “*high value targets*” zoals mammoettankers en andere schepen met strategisch belangrijke lading dienen gecontaineriseerde en gestandaardiseerde middelen voor verdediging tegen torpedo’s, luchtdoelen en zeemijnen te worden gereedgesteld, tezamen met het daarvoor benodigde (reserve)personeel.
- De bescherming van onderzeese infrastructuur, zoals internetkabels en energieleidingen wordt in samenwerking met de kustwacht en exploitanten van maritieme infrastructuur uitgevoerd.,
- De Nederlandse onderzeedienst moet uitgebreid worden en gemoderniseerd blijven om een strategische rol te spelen in onderzeebootbestrijding en afschrikking. De omvang van de dienst moet zodanig zijn gedimensioneerd dat permanent tenminste twee boten direct operationeel inzetbaar zijn.
- Samenwerking met NAVO-partners moet gericht zijn op bescherming van de noordflank en Atlantische logistieke aanvoerroutes middels *seacontrol*, alsmede het leveren van maritieme slagkracht binnen de afschrikingsstrategie van NAVO. zodat Nederland niet afhankelijk wordt van andere landen voor maritieme veiligheid.

4.2 Koninklijke Landmacht

De Nederlandse landmacht moet in 2040 volledig operationeel en zelfstandig inzetbaar zijn, met voldoende slagkracht om zowel nationale als bondgenootschappelijke taken te vervullen. Meer slagkracht en flexibel, Wendbaar en schaalbaar wanneer dat nodig is.

- Nederland moet minimaal een volwaardige divisie hebben, bestaande uit drie Nederlandse brigades met gevechtscapaciteit (tanks en pantservoertuigen), gevechtssteun (artillerie en luchtverdediging) en gevechtsverzorgingssteun (logistiek, geneeskundige diensten en herstelcapaciteit), aangevuld met de benodigde divisietroepen. Daarnaast moet

er een snel inzetbare luchtmobiele capaciteit zijn en het 1 German/Netherlands Corps Hoofdkwartier behouden blijven.

- De landmacht moet langdurig kunnen worden ingezet, dus er moet meer focus komen op voorraden, snelle opleiding en rotatiemogelijkheden voor personeel en een groter reservistenbestand.
- Robotica, drones en AI-gestuurde systemen moeten standaard geïntegreerd zijn in militaire operaties, waardoor de slagkracht wordt vergroot en personeel effectiever en veiliger kan opereren.
- Speciale eenheden moeten flexibel en binnen enkele uren inzetbaar blijven zijn voor crisissituaties in binnen- en buitenland.
- Nederland moet beschikken over een modern grondgebonden luchtverdedigingssysteem dat bescherming biedt aan vitale infrastructuur zoals waterwerken, energievoorziening, bevolkingscentra en industriële conglomeraties. Het luchtverdedigingssysteem zal effectieve verdediging bieden tegen vliegtuigen, helikopters, drones, kruisraketten, hypersonische raketten en andere dreigingen vanuit de lucht of ruimte. De andere krijgsmachtdelen beschikken over capaciteiten die hiertoe kunnen bijdragen. Het Nederlandse deel zal daarbij onderdeel zijn van een overkoepelend NAVO systeem om gezamenlijk een geïntegreerd luchtverdedigingssysteem te waarborgen zonder zelf daarvoor alle capaciteiten te hebben maar moet in elk geval het Nederlandse grondgebied kunnen beschermen.
- De landmacht moet voorbereid zijn op stedelijke gevechten, waarbij militaire operaties in verstedelijkte gebieden een steeds grotere rol spelen in moderne conflicten.
- Om de geoefendheid van de landmacht te waarborgen, zonder dat militairen lang in het buitenland weg van thuis moeten verblijven om te kunnen oefenen, zijn meer oefenterreinen in Nederland cruciaal. Hier weegt veiligheid en het welzijn van onze militairen boven andere belangen.

4.3 Koninklijke Luchtmacht

In 2040 levert de luchtmacht *air support* met haar bondgenootschappelijke bijdrage in Noord-West Europa, het operatiegebied van de landmacht en de aangrenzende zeegebieden. Om deze *air support* te bereiken, zal de rol van de luchtmacht in 2040 verder moeten verschuiven naar een combinatie van bemande en onbemande systemen.

- De Nederlandse F-35-vloot moet uitgebreid worden en volledig, langdurig operationeel blijven. Dat betekent drie gevechtssquadrons en één trainings- en reservesquadron om te voldoen aan de dreigingen van 2040 en verder. Militaire vlieggebieden dienen hiervoor verder te worden uitgebreid.
- De luchtmacht moet beschikken over een robuuste en flexibele luchttransportcapaciteit, zodat militair materieel, personeel en humanitaire hulp snel en wereldwijd inzetbaar zijn, zowel zelfstandig als in NAVO-verband.
- De luchtmacht moet beschikken over een volwaardige helikoptercapaciteit voor tactisch transport, gevechtssteun, medische evacuatie en ondersteuning van luchtmobiele, amfibische en speciale operaties. Dit vereist voldoende operationeel inzetbare transporthelikopters én gevechtshelikopters.
- Onbemande drones en AI-gestuurde luchtwapens moeten een cruciale rol spelen in zowel gevechtsoperaties als verkenning.
- Nederland moet investeren in ruimtecapaciteiten, zoals eigen beveiligde satellieten voor communicatie, om zowel militaire als civiele infrastructuur te beschermen tegen vijandelijke aanvallen.

4.4 Koninklijke Marechaussee (KMAR)

Met toenemende migratiestromen, hybride dreigingen en grensoverschrijdende criminaliteit wordt de rol van de marechaussee in 2040 alleen maar belangrijker.

- De KMAR moet de grensbewaking versterken, met focus op het tegengaan van illegale migratie, mensensmokkel en grensoverschrijdende criminele activiteiten.
- De KMAR moet een sleutelrol spelen in binnenlandse veiligheid, met eenheden voor de bescherming militaire transporten, van luchthavens, vitale infrastructuur en onze grenzen.
- De KMAR is een militaire organisatie en opereert als zodanig. Als het nodig is moet de organisatie kunnen meedraaien in het hoogste geweldsspectrum. Focus hierbij ligt op de veiligheid van de Nederlandse staat. Intelligence vormt de basis voor inzet.
- De wereld van de KMAR digitaliseert: Het werk, de informatie, de verwerking, de apparatuur. Ook de KMAR moet daarom gebruik maken van de beste technologie en kennis op het gebied van digitalisering om bij de tijd te blijven.

4.5 Cyber

De oorlogen van de toekomst zullen niet alleen fysiek zijn, maar steeds vaker digitaal. Nederland moet hierin investeren om opgewassen te zijn tegen cyberaanvallen, desinformatie en sabotage.

- Nederland moet blijven investeren in het cybercommando dat niet alleen verdedigend tegen vijandelijke cyberaanvallen, maar ook offensief kan opereren. Kritieke infrastructuur zoals elektriciteitsnetwerken, financiële systemen en communicatie-infrastructuur moet hier beschermd worden tegen digitale verstoring.

- Een gecoördineerde aanpak voor militaire inlichtingen is van vitaal belang. Nederland moet vooroplopen in het versterken van de samenwerking op het gebied van inlichtingenuitwisseling tussen bondgenoten om sneller en effectiever in te spelen op dreigingen.

4.6 Operationele gereedheid en paraatheid

De krijgsmacht dient zodanig te worden ingericht en getraind dat zij haar taken onmiddellijk en onder de hoogste vorm van dreiging kan vervullen. Dat is de uitdaging die nu, na vele jaren van verwaarlozing voor ons ligt en waarvan de invulling te vele jaren zal duren. De pijnlijke les hieruit is dat een verslechtering van de veiligheids-situatie (en dus een hogere dreiging) vele malen sneller gaat dan de tijd die nodig is om een verwaarloosde krijgsmacht tijdig weer te kunnen opbouwen. Daarom moeten de jaarlijkse defensie-uitgaven wettelijk een vast deel van het BBP worden, waarbij de afgesproken NAVO norm het absolute minimum is.

Daarnaast is het zaak om, zodra de krijgsmacht op niveau is gekomen, deze zodanig te hebben georganiseerd dat deze direct gespiegeld kan worden op een veranderende veiligheidssituatie. De operationele gereedheid, die bestaat uit materiele gereedheid, personele gereedheid en geoefendheid van de krijgsmacht, dient schaalbaar te zijn, door in tijden van internationale ontspanning materieel niet af te stoten maar op te slaan, en personeel in de reservecomponent te houden. In tijden van snel oplopende spanningen, moet de krijgsmacht in staat zijn dit materieel en personeel snel en flexibel te mobiliseren.

4.7 Een weerbare samenleving

Veiligheid is niet alleen de taak van Defensie, maar vereist een weerbare samenleving waarin burgers bewust zijn van dreigingen en voorbereid zijn op crises.

- Vitale infrastructuur zoals energiecentrales, waterwerken, havens en stations moeten indien nodig beveiligd kunnen worden. Een uitbreiding van de Nationale Reserve is hiervoor cruciaal.
- De meerwaarde van een nieuwe variant van de Burger Bescherming dient onderzocht te worden, zodat burgers weten hoe ze moeten handelen bij noodsituaties en digitale dreigingen.
- Een moderne dienstplicht naar Noors model kan jongeren bewust maken van het belang van een weerbare samenleving en vormen, zonder dat iedereen een militaire loopbaan hoeft te volgen. De zo noodzakelijke mentale weerbaarheid van de gehele bevolking zal daardoor groeien
- Afspraken dienen te worden gemaakt met het bedrijfsleven om te kunnen steunen in oorlog- en crisissituaties. Zo moet verplichte mobilisatie van economische middelen geen taboe zijn.

5. CONCLUSIE:

Veiligheid als basisvoorwaarde voor vrijheid

De wereld van 2040 zal complexer en onzekerder zijn dan ooit. Geopolitieke verschuivingen, hybride dreigingen en technologische ontwikkelingen maken het noodzakelijk dat Nederland zijn defensie serieus neemt. De tijd van bezuinigingen en naïeve aannames over eeuwige vrede is voorbij. Nederland moet weer een krijgsmacht opbouwen die in staat is om zelfstandig te opereren, onze soevereiniteit te beschermen en bij te dragen aan de collectieve verdediging binnen NAVO-verband.

JA21 presenteert in deze visie een realistisch en ambitieus plan om Defensie structureel te versterken. Dit betekent een volwaardige krijgsmacht met een sterke landmacht, luchtmacht, marine en marechaussee, ondersteund met cybercapaciteit en onder een weerbare samenleving. Investerings in moderne technologie, strategische autonomie en gerichte samenwerking binnen de NAVO en EU vormen de kern van onze defensiestrategie.

De veiligheid van Nederland en zijn burgers is geen vanzelfsprekendheid, maar een verantwoordelijkheid. Om onze vrijheid, welvaart en soevereiniteit te beschermen, is het cruciaal dat we nú handelen. JA21 kiest voor een krijgsmacht die vooruitkijkt, investeert en voorbereid is op de realiteit van 2040 en verder. Nederland verdient een sterke defensie – niet alleen voor vandaag, maar ook voor de generaties die na ons komen.